

Betikoa gertatu da, espero zitekeena: batzuentzat etsipena, besteentzat anbizio mugatuko aurrerapausoa. «Ia nahikoa aski nahikoa» akordio bat dela, arrakasta takiko bat dela batzuentzat. Eta besteentzat, atzerapauso estrategiko bat dela gizateriarentzat, klimaren aldeko mugimendu eta ekintzaileek pilatuta zeuzkaten esperantza eta aurreikuspenekin alderatuta gutxienez bai. Ekintza erradikalagoen falta dagoela,

egin dezakete. Herrialde gehienek 14 orrialdeko azken txostena «ulermen historiko» baten fruitua dela esan digute, «garaipen hauskor» bat dela, aldeen arteko «lan gogor eta elkarkidetzaren» emaitza posible bakarra.

Hitz jokoak

Akordioa, lehen irakurrian, hitz parrastada bat da, desioen zerrenda bat, alarma eta kezka askoren adierazpen bat. Interesa piztu du, bai; Eta esperantzak atzarri ditu, baita

ere. Are, une eta puntu batzuetan, baikortasun indusitu bat puztu du.

Hitz jokoak ere badauzka, neutralak ez diren hieroglifikoak. Gogora ditzagun batzuk: «Iktatzaren desagerpen progresiboa eta erregai fosilei dirulaguntzak ezabatzea» proposatzen zen lehen zirriborroan. Eta zientzia argitalpen askotan «hitza nabarmentzekoa» zela irakurri genuen, lehen aldiz NBEko klimaren inguruko erabaki batean espresuki aipatzen zirelako erregai fosilak. Baina, azkenean, azken txoste-

nean, beste hitz batzuekin irteera bat eskaini zaie ikatza bizi-bizirik mantendu nahi duten herrialdeei.

«Phase out» versus «Phase down» hitzekin gertatu dena adibidez, lehenengoa desagerrarazi bigarrena txostenean azal dadin. Sinonimoak ez badira, hortxe-hortxe dabilta; lehengusu propioak diren espresioak dira. «Ezabatu» versus «progresiboki bertan behera utzi», edo halako zerbait. Hots, pixkanaka gutxitu. Malgutasun elastiko bat bilatzen duten aldaketak dira, sartzeko

{ analisia } **Mikel Zubimendi Berastegi**

Dutxa eskoziarra Glasgowntik

erregai fosilen ekoizpena amaitu edo ekonomia etengabeko hazkundetik aldentzea bezalakoak. Ez direla legalki loteslea izango zen akordio batera iristen saiatu ere egin, eta, besteek, harrituta, «zer uste zenuten ba?» galdera, «AEBak, Txina, India eta beste asko gai honetan delitugile arruntak direla ez al zenekiten?» galderaren aurretik.

Glasgowko COP26 klimaren aldeko gailurra mundua «hondamenditik salbatzeko azken aukera» bezala aurkeztu zen. Eta bere misioa argia zen: «Klima aldaketari aurre egiteko mundua batzea». Hitz potoloak, edonondik begiratuta ere. Hitzek, baina, zepo zorrotzak, kateatzeko hizkuntza bat edo kaiolatutako definizioak eskain ditzakete. Ekintzarako askatasun batez edo utzikeria edo permisibitate batez hitz

«Herrialde bakoitzak berea», horra Glasgowntik ateratako mezua, «nirea dena nirea da, eta, zurea, guztiona».

Frustrazioak pilatu dira. Legeak, elkartasunak eta zientziak baino gehiago berekoikeriak, botere politikak eta emozioek agintzen dute. Kausa komunik ez dago, eta planetak erretzen segitzen du.

edo ateratzeko atea zabalik beti uzten dutenak, isurtzen eta ekoizten dutenentzako beti pronto.

Eta ez aipatze horren arrazoiak badakizkigu, omisioaren zinismoa ezin ezkutatuzkoa da. Adibideak franko daude. AEBak bezalako herrialdeek, esate baterako, petrolio eta gasarekiko beren interesa elikatzen jarraitzen dute, negozioa dagoen bitartean irabazia lege, Trumpek egin zuen berdina egin dezakeelako Bidenek, «baina hobeto», begiarentzat berdeago, multilateralago.

Eta India pozarren, garapen bidean dauden herrialdeen bozeramaile egin omen delako. Eta mezua pasatu duela: bizi eredu berrien faltan, neurritasunak gehiegikeriari gain hartzen ez badio dena pikutara joango da. Eta hori ez gertatzeko, jakina, ikatzari

lekua egiten jarraitu behar zaiolako.

Glasgowko akordioaren melodia gozoa izan da munduko ikatz esportatzaile handiena den Australiarentzat. Eta ez dute ezkututzen poza: «Ikatzak irabazi du Eskozian». Ekoizle diren herrialdeei maniobrarako tartea uzten zaielako, eta «ezabatu edo ezabatu» espresuki ez jasotzea ikatz meategi berriak zabaltzeko argi berdea bezala ulertu duelako. Zinismo totalaz aurreratzen dute: lurra zulatzen segituko dugu eta «munduko ikatz onena» saltzen jarraituko dugu, pobreziatik milioika pertsona ateratzeko bide bakarra delako.

«Zuriketa berdea»

Glasgowtik munduratu diren prentsa ohar eta teletipoetan

esan digute, esan digutenez, ezinbestekoa dela berehalako erabakiak hartzea, urrats eraldatzaileak egitea eta konpromisoak betetzeko neurri eta mekanismoak zehaztea, mende amaieran Lurraren berotzea ez dadin 1,5 gradu baino handiagoa izan. Eta anbizio handiko helburuez hitz egin digute, 2050erako karbono neutraltasuna lortu nahi dela; isurtzen den beste karbono dioxido xurgatzeko gaitasuna izatea, alegia.

Eta aitortuko dute, aitortu dutenez, 1,5 graduen helburua zaurituta eta oso minberatua atera dela Glasgowntik, baina ez kexatzeko eta kontu egiteko: oraindik bizirik dago. Egia dela jende eta herrialde asko zur eta lur gertatu direla, erabat harrituta, azken akordioak pairatu duen subertsioagatik, lobb-

yek antolatu eta obratutako subertsioagatik. Eta gaineratuko dute denek dauzkatela kezkak, kontzientziazin-tzilik, dilindan. Baina ez ditzagula egin harrituaren edo haserretuaren plantak, hala izan delako beti, herrialde boteretsuek egin dituzten promesak desagerrarazteko, diluitzeko, aukera izan dutela beti. Botereen aldeko presio taldeek beren trikimailluak egin dituztela, beste behin, berriz ere, beti bezala.

Ekintzaileentzat, Greta Thunberg klima aldaketaren hondamendiaz ohartzen gaituen gaztetxo mediatikoa buru, Glasgowkoa ez da klimaren aldeko topaketa bat izan. Munduko komunikazio talde handi eta ospetsuenetan «zuriketa berdearen akelarre globala» izan dela esango dizute. Eta ohartu gaituzte ere:

zuriketa berdearen ondoren betiko martxan segituko da, espezie bezala desagertpena garamatzen bide berean. Eta, gainera, prestatuak egoteko, hitzontzi iruzurtien ahalegin gehiago etorriko direla.

Presio taldeak

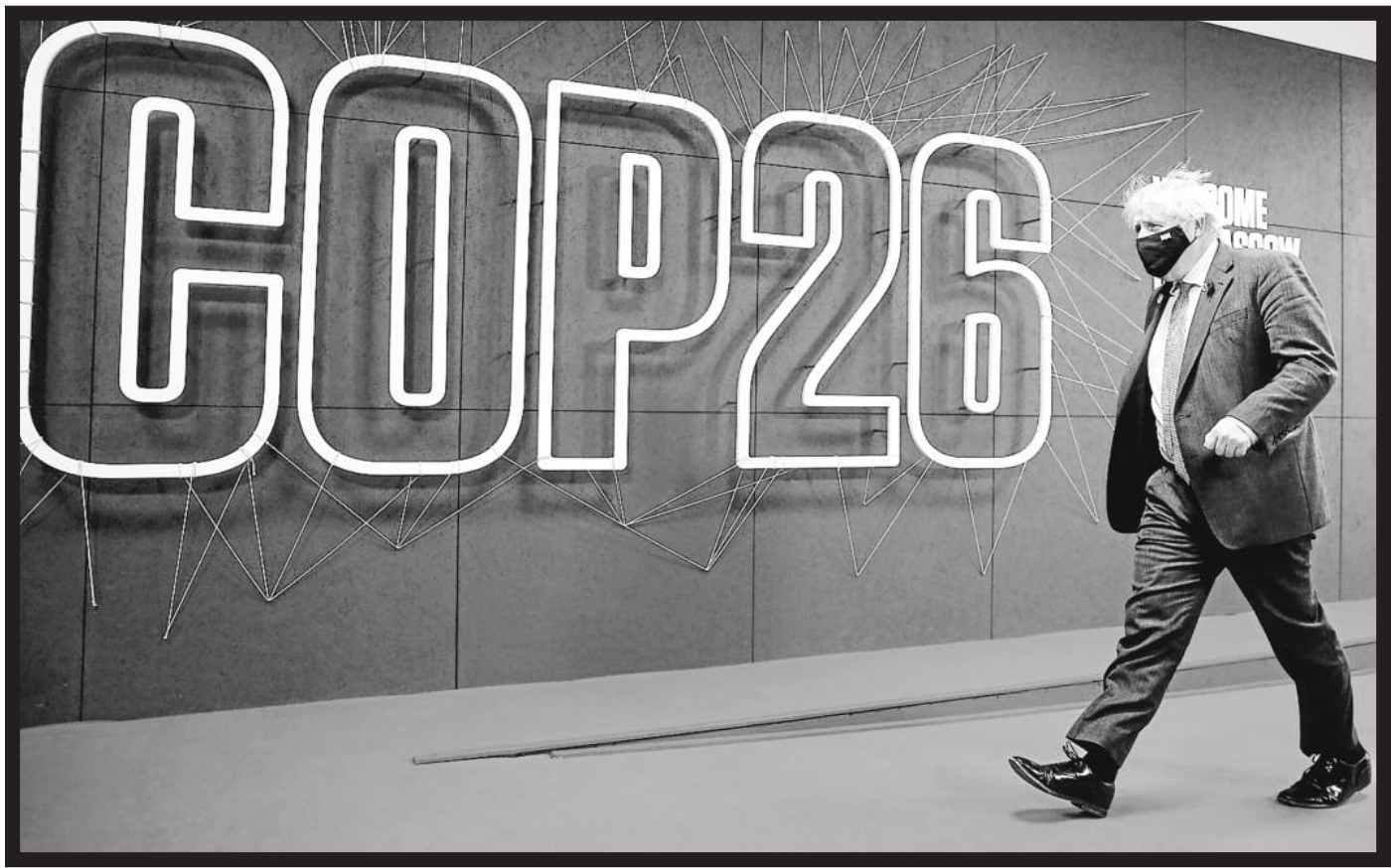
Ebidentzia bat badago hala ere, eztabaidatu ezin daitekeena, nolabaiteko autoritate bat ematen diona Glasgowko ahaleginari: ia-ia munduko gobernu guztiek parte hartu dute. Berekoikeria, zinismo eta zuriketa berde guztiak gorabehera, ahalegin komun baten zentzua eta atentzio global baten lekukotza badaude. Eta horrekin batera, ia gai guztietan, ezina nabarmentzen duen pasatu ezin diren marra gorrien mapa. Erregai fosilekin adibidez, he-

Ekintzaile gazte bat
Glasgow izan diren
protestetan hartutako
irudian.
Andy BUCHANAN | AFP

rrialde eta erakunde multzo handi batek uste du munduak ez dituela erregai fosilak gutxitu behar, ez bederen planteatzen ari den bezain azkar. Eta saudiarabiarrek diruz hornitutako lobbyek «eskala guztietan, ekintza urgente eta azkarrak behar dira» esaldia txostenetik kentzeari ekingo diote. Eta munduko ikatz esportatzaile handienak, Australiak, «ikatz energia plantak ixtea» defendatzen duen konklusioa ezabatzearen alde presio egingo du. Eta Indiak, ikatzaren munduko bigarren kontsumitzaile handienak, erregai fosilak bere menuetik kentzeak ekarriko lituzkeen «desafio itzelegiak» aipatu eta ez du halakorik sinatuko.

Eta zeozer sinatzekotan, karbono dioxidoa harrapatu eta betirako lur azpian biltegiratzeko teknologia gares-

Nazioarteko gailurraren anfitrioi izan den Boris Johnson lehen ministro britainiarra topaketetara sartzen. Phil NOBLE | AFP

berdintasunak eta justiziak beste aukera bat itxaron beharko dute, Mendebaldeak mende batean karbono dióxidoa isurtzen aritzean izan dituen erantzukizunen ordainik ez da inon ageri.

Zinismoa tonaka

Nuklearra bai? Galdera horren oihartzuna ere ibili da Glasgown. Europa Ekialdekoek, Errusiako gasaren etorreraren arabera era bateko edo besteko negua izan ahal duten herrialdeek, txostenak energia nuklearrarekiko ikuspegi positiboago bat izan behar duela aipatu dute, energia honek NBeko kli-

tien alde egin beharko litza-tekeela esango dizute, teknologia hauen alde ikerketak finantziatuko dituztela. Eta jarrera horretan ikusi ditugu Saudi Arabia, Txina, Australia eta Japonia –denak erregai fosilen ekoizle edo erabiltzaile handiak–, baita petrolio ekoizleen klu-ba ere, Lurralde Petrolio Esportatzaileen Erakundea. Aldarrikapen argi batekin: karbonoa harrapatu eta lur azpian biltegitratzeak errotik moztuko du argindar planta eta hainbat industriaren gas isuria.

Saudi Arabia nabarmendu da lobby jardunean, ezkuta-tzeke, ezertaz lotsatzeko. Eta publikoki eskatu du, mun-duko bazter guztietan entzun dadin, ebazpenetik de-sagertu behar dela esaldia, asmo oso bat: «Energia sis-

tematan deskarbonizazio ahaleginak bizkortu behar dira lehenbailehen zero kar-bono isuria duten iturrietara jotzeko, erregai fosilen desagerpen progresibo bat aktiboki bultzatuz», halako-rik onartuko ez dutela.

Topera aritu da Lurralde Petrolio Esportatzaileen Erakundea. Errenta estrakti-bistaren negozio eredu-a defendatuz, honen kontra etorkizunean har litezkeen ekintza politikoen aurrean ezkutu bat eskuratzeko.

Gai guztietan berdin

Eta soluzioa haragi gutxiago jatea balitz? Galdera pausa-tu da Glasgown, eta berdin. Brasil eta Argentina atera dira bidea moztera, haragi produktuetan eta pentsuta-rako laborantzan munduko

ekoizle handienetakoak di-relako. Eta ideiaaren aurka jo dute errotik: haragi gutxia-go jateak ez du zertan la-gundu berotegi gasen isu-riak gutxitzen. Eta Brasilek bere indar osoa jarriko du konklusioen txostenetik «Mendebaldekoen dietare-kin alderatuz gero, landare-etan oinarritutako dietak %50 gutxitzen du berotegi gasen isuria». Eta Argenti-nak bere indarra «okelari zerga bat» ezartzeko ideia txostenetik desagertu da-din, edo «Haragirik gabeko Astelehenak» kanpaina glo-balaren aipamen txikiena ere ez agertzeko. Hego Ame-rikako bi erraldoiak, eskutik helduta, «txorakeriatan ez ibili» mezua pasatu dute Glasgowko korridoreetan: «Eztabaida ekoizpen siste-ma ezberdinen isuri mailen

ingurukoa dela eta ez jaten den janari motarena».

Edo diruaz mintzatu gai-tezke, herrialde pobreei hitzeman zitzaizen diruaz. Eta Suitza buru, banku askoren egoitza eta oso aberatsak di-ren herrialde askok emen-dakinen zaparrada planteatuko dute. Kopenhageko 2009ko Klimaren Konferen-tzian onartu zen herrialde aurreratuek urtero 100.000 milioi dolar emango zietela garapen bidean daudenei 2020tik aurrera. Helburua ez da bete. Ez dago herrialde pobreetan klimarekin zeri-kusia duten hondamendiek sortutako kalteak eta gale-rak konpentsatzeko meka-nismorik, ez dago isuri-en inpaktuak eragindako bide-gabekeriak onartzeko bo-rondaterik, ez asegurutara-ko funtsik, ez ezer. Klima

ma helburuak lortzeko ezin-besteko papera jokatzen duelakoan. Beste adibide bat, 2040tik aurrera zero isuriko ibilgailuak bakarrik saltzea erabaki dute 34 esta-tuk, baina akordiotik kanpo gelditu dira ibilgailu gehien kontsumitzen dituzten he-rrialdeak: AEBak, Txina eta Japonia. Baita Espainia, Frantzia eta Alemania ere.

Finean, tonaka zinismo-ren artean, gauza asko bista-ratu dira Glasgown. Planeta salbatzeko sistema aldatu baino lehen, balioa duen orori prezioa jarrita plane-taren geroa saltzea nahiago duela sistemak. Zientziaren egiak baino, lobbyen presio eta eslogan politikoez pisu handiagoa dutela erabakie-tan. Lekutan daudela denon ongia, kausa komuna eta gobernantza globala.